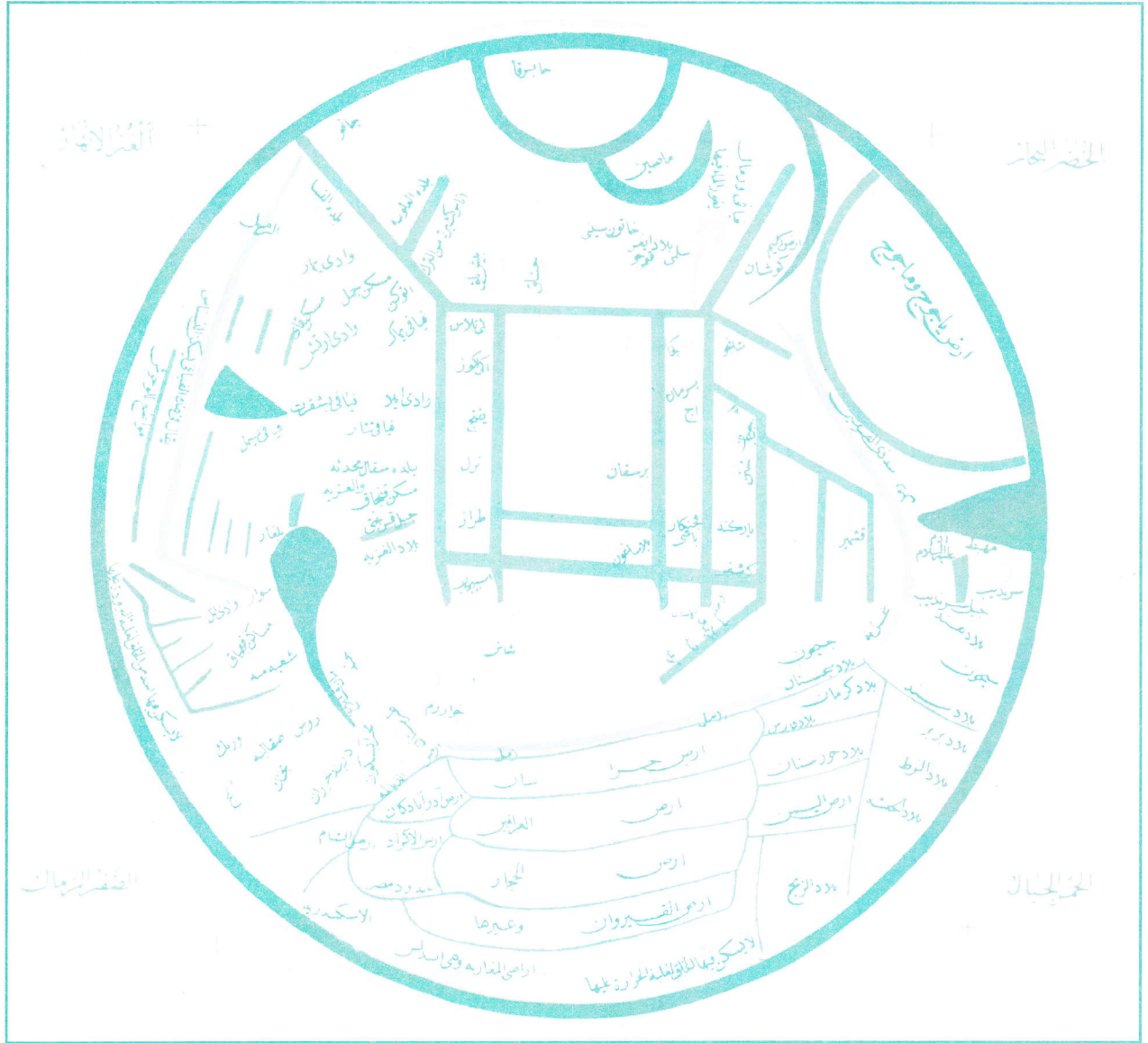

NEVZUHTUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı: 1
Ocak 2008

Tarihteki ilk Türk haritasını Kaşgarlı Mahmut çizdi.

Araplara Türk dünyasını tanıtmak amacıyla çizilmiş olan harita merkez olarak Balasagun'u alıyor.

NEVZUHUR

EDEBİYAT - KÜLTÜR - SANAT

Sayı:1 OCAK 2008

SAHİBİ:
Mustafa AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:
Ali DEMİREL

YAYIN KURULU:
Bekir KARA
Hüseyin ATEŞ
Yasin KAYA
Hasan TÜLKAY

ADRES:
Atatürk Cad. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No:1/2
ANTALYA

TLF: (0242) 241 80 62-63

BELGEGEÇER: (0242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN: 1308-1403

BASIM YERİ:
ASPENDOS OFSET MATBAACILIK
GAZETECİLİK TUR. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Tel: 0.242 247 43 66 - fax: 244 68 04
Altındağ Mah. 100. yıl Bulv. 161. Sk.
Hakan Apt. No:18/A ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel-Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar
kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR
bir kültür hizmeti olup parayla satılmaz

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu
yazarına aittir. Gönderilen yazıların
yayınlanması, Yayın Kurulu'nun
kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa
da iade edilmez.

BU SAYIDA

YAZMAK

Ali DEMİREL

BUHRAN

Hüseyin ATEŞ

EKMEK

GRAVÜR

Mustafa AKBABA

MOR RENKLİYDİ SALKIMLAR

ATEŞ YANDI

ANDAÇ

KARADENİZ HÜZNÜ

Mehmet ERÇİN

BAŞLARKEN

Biz edebiyat severler ve kültüre gönül verenler, küçük bir yayınla, sizlerle buluşmaya çalışıyoruz. Sayfamız az, ebadımız küçük ama inanın yüreğimiz çok büyük, gönlü ve yüreği bizimle olanların ve olacakların hepsine yer var. Gerek nesir, gerekse de nazım yazımda, halkımız içinde pek çok değerlerin var olduğunu biliyoruz. Beyninde akıl, gönlünde ışık, yüreğinde coşku ve sevgi olan pek çok insanımız yazamıyor, daha doğrusu yazdıklarını hiç kimseye duyuramıyor. Günümüzde, her şeyde olduğu gibi yazım sanatında da çıkar ve mutlaka kâr etme anlayışı, her duygu ve düşüncenin üzerine çıkmış durumda. Eğer birilerine para kazandıramayacaksanız, birilerinin siyasi çıkarlarına hizmet etmeyecekseniz, sizin sanat adına, bilgi ve yeteneğinizin hiç kıymeti olmuyor. Böylece, başkalarına hizmeti değil de halka hizmeti, kültür ve sanatımıza hizmeti esas alan nice eli kalem tutanımız, sessiz sedasız bir köşede hayıflanıp duruyor.

Bizim bu küçük yayınıımız; renkli ve cafcaflı değil, gözlere de hitap etmiyor. Biz, herhangi bir siyasi parti veya görüşün tarafı da değiliz. Peki, biz tarafsız mıyız? Hayır, biz elbette tarafız; Türk Kültürü'nün, halkımızın, inanç ve geleneklerimizin tarafındayız. Bu tutumumuz, diğer kültürlerle karşı olduğumuz anlamına gelmez. Biz kendi kültürümüzü yaşatmak ve yüceltmek amacındayız, o kadar. Bu yazdıklarımıza bakarak bazıları bizi küçümseyebilirler. Biz de zaten büyüklük taslamıyoruz, hani derler ya, 'karınca kararınca' elimizden geleni yapacağız. Bizi hafife almayın. Evet, şimdilik sayımız ve maddi gücümüz küçük, ama kof değiliz.

Sevgili okuyucular bu ilk sayımız. Yazılanlar içinde gördüğünüz olumsuzluklar varsa veya bir eleştiriniz olursa lütfen bizi uyarın. Yayınlanmasını istediğiniz yazı ve şiirlerinizi bize ulaştırın. Yayın kurulumuz tarafından uygun bulunursa sayfalarımız arasına alırız. Uygun bulunmaz ise arzu ettiğiniz takdirde bunun gerekçelerini de size bildiririz.

NEVZUHUR; iki ayda bir zuhur edip kapınızı çalacak. Hane ve gönül kapılarınızı açık tutmanız ümidiyle...

Hepimize uğurlu olsun...

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli dostlar;

İlk sayımızda neler var; kısaca göz atalım:

Dergimizin sahibi, şair ve yazar Mustafa AKBABA'nın, *EKMEK* başlıklı denemesini sanırım ilgiyle okuyacaksınız. Bu yazıda, ekmeği kutsal olarak gören halkımızın bakış açısını bulacaksınız. Dahası; ekmeğin tarladan başlayıp soframıza kadar geliş serüvenini, bir edebiyatçı ve şair gözüyle göreceksiniz. Yine Mustafa AKBABA'nın yüreğinden kopup kaleminden dökülen, *GRAVÜR* adlı dizelerini, umarım yüreğinizde hissederek okuyacaksınız. Bu şiirle; Osmanlı İstanbul'una bir yolculuk yapacaksınız.

Genel yayın yönetmenimiz Ali DEMİREL'in 'Yazmak' konusu ile ilgili bir makalesini beğeni ile okuyacağınızı umuyoruz.

Şair ve gönül adamı ANDAÇ'ın(Bekir KARA) *MOR RENKLİYDİ SALKIMLAR*'ı nostaljik tadlar sunuyor. ANDAÇ, ayrıca *ATEŞ YANDI* adını verdiği güzel şiiriyle de sosyal bir yaraya dikkatleri çekmektedir.

Hüseyin ATEŞ *BUHRAN* şiiri ile aramızda. Şairimiz bu kısacık şiirinde; düşünceden girip, gönül bahçesinin isyanını ortaya koymaktadır.

Eğitimci MEHMET ERÇİN'in *KARADENİZ HÜZNÜ* başlığı altında samimi, akıcı ve zaman zaman şiirleşen bir üslupla yıllar önce kaleme aldığı anılarının ilk bölümü bu sayımızda. Her ne kadar o günden bugüne yurdumuzda çok değişiklikler oldu ise de yazıda zikredilen çarpıklık ve üzüntü konusu olan bazı şeylerin hâlâ değişmediğini görmemiz bu yazının önemini bir kere daha ortaya koymaktadır. Özalde Karadeniz ama genelde bütün yurdumuzun yarası olan konuları işleyen bu yazıyı da zevkle okuyacağınızı umuyoruz.

YAZMAK

Ali DEMİREL

'YAZMAK' her bilim dalının ve her sanatın temel taşıdır. Denilebilir ki yazmak, bilim ve sanatın anasıdır. Bilim ve sanat insanları okumakla, yazmakla işe başlar. Her bilim ve sanat dalı, sanatça bir yazım gerektirir. İşte bundan ötürü, yazmak çok özel bir sanat anlayışıdır. Yazım sanatı ile uğraşanlar da çok özel insanlardır. Anlaşılabileceği gibi, yazma konusu her türlü bilim ve kültür faaliyetini kapsamaktadır.

Burada, 'Yazmak' konusunu milletimiz açısından irdelemeye çalışacağım. Bilindiği gibi yazma işi özgün bir ABECE (alfabe) ile başlar. Yeryüzünde hangi millet ilk defa yazmaya başladı? Bunu kimse bilmiyor. Ben sizlere, bilinmeyenlerden değil, bilinenlerden söz etmek istiyorum. Biz Türklerin, bilinen, en eski 'abecesi', GÖKTÜRK abecesi'dir. Aslında, Göktürk abecesi adının verilmesi, yakın bir zamanda olmuştur. Çünkü, bu abecenin günümüze ulaşabilen köklü eserleri Göktürk İmparatorluğu zamanına aittir. Bu durum, söz konusu abecenin Göktürk İmparatorluğu zamanında icat edildiğini göstermez. O çağa gelindiğinde, o tür yazım sanatının zirvede olduğu görülmektedir. Demek ki, bu abecenin kullanımı binlerce yıl daha eskiye dayanmaktadır. Göktürk abecesi; o zaman konuşulan dildeki bütün sözcükleri, çok iyi bir şekilde ifade etmek için 38 harften oluşturulmuştur. Soldan sağa ve yukarıdan aşağıya; yazılıp okunabilme özelliği ile o çağda, hatta çağımızda bile olağanüstü bir yazım aracı özelliğini taşımaktadır. Bu abecenin kullanımı ilk kez nasıl başladı? Bir başka deyişle nasıl başlamış olabilir? Bu sorunun cevabı; Orta Asya'daki çok eski kurganlarda mevcut. (Kurgan=Korugan, ileri gelen Türklerin ve özellikle; başbuğ, han, kaan, hakan, apatarkan, yabgu, beyler... gibi kişilerin koruma altına alınmış özel mezarları) Söz konusu kurganların dikili taşlarında, orada yatan kişinin TAMGASI (damga) yer almaktadır. Kişiye özel olan bu tamgaların, yüzüklerde, mühür olarak da kullanıldığı anlaşılmıştır. Orta Asya'nın hemen her yerinde bunlara rastlanmaktadır. Yüzüklerin üzerindeki ve kurgan taşlarındaki tamgalar, Göktürk abecesi'nin harflerinden oluşmaktadır. Bazı Türk devletlerinin hatta bazı Türk boylarının da kendilerine has tamgaları vardı ve bunlar da Göktürk abecesi'nin harflerinden oluşmaktaydı. Bu tamgalar bayrak işareti olarak da kullanılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nu kuran, Kayı Boyu'nun bayrağı buna örnektir. Göktürk abecesi dünyanın pek çok yerinde kullanılmıştır. İşte bazıları: Bütün Orta Asya'da, Asya'nın diğer kesimlerinde, Avrupa'da özellikle Baltık kıyılarında binlerce büyük taş yazıt bulunmuştur.

Halen, Baltık ülkelerindeki, yaklaşık beşbin yazılı taşın, Göktürk abecesi ile yazıldığı tesbit edilmiş ve bazıları tercüme edilmiştir. (Bu durum ayrıca bir yazı konusu olabilir) Göktürk abecesi ile yazılmış yazıtlar, daha pek çok yerde mevcuttur: Balkanlarda, Alp dağlarında, Fransa'da, Karadeniz'in kuzeyi boyunca bütün Rus topraklarında, doğu Avrupa'da, çok sayıda bulunmuş yazıtlar olduğu gibi, yapılan kazılarda hâlâ bulunmaktadır. Anadolu'da ise; binlerce yıl öncesinden olduğu tespit edilen, Göktürk abecesi ile yazılmış yazıtlar mevcuttur. Burada hepsini sayıp dökmek mümkün değil ama iki örnek vereyim: Göktürk abecesi ile yazılmış taş yazıtlardan, Hakkari de de bulundu, hem de binlerce yıl öncesine ait! İkinci örnek: Trabzon'daki; Hristiyanlığın ilk dönemlerine ait bir kilisede, Göktürk abecesi ile yazılmış Türkçe dua, halen orada durmaktadır! Günümüz dillerinden İngilizce, Şekspir'den sonra tam bir yazı dili olabilmiştir. Fransızca ise; günümüzden 900 yıl önce yazı dili bile değildi. Bu durum göz önüne alındığında; Göktürk abecesi ile yazmanın binlerce (7000 yıl olarak tahmin ediliyor) yıl önce başlamasının önemi daha iyi anlaşılır. Atalarımız böylesi bir uygarlık sergilerken; günümüzdeki tek dişi kalmış canavarlar, o zaman da canavar ve barbar idiler...

Şimdi, gelelim Türk edebiyat sanatına. Göktürk İmparatorluğu'ndan önce ne gibi yazılar, yazıtlar ve eserler vardı pek bilemiyoruz. Ama şunu çok iyi biliyoruz. Zamanımıza kadar, yok olmadan veya yok edilmeden kalabilen ORHUN YAZITLARI; Türk uygarlığının, Türk inancının, Türk töresinin ve de Türk edebiyatının en önemli belgesidir. Söz konusu yazıtları yazan, saygıdeğer atamız YULUĞ TİĞİN, Türk yazım sanatının yani Türk edebiyatının piri olarak gönlümüzde sonsuza kadar yaşayacaktır. Yuluğ Tigin, sıradan birisi değildir. Göktürk İmparatorluğu'nun büyük Başbuğu BİLGE KAAAN'ın ve GÜLTEKİN'in yiğenidir (ablalarının oğlu). Sarayda yetişmiş; bilge, ışıman (aydın-ziyalı) ve edebiyat sanatını çok iyi bilen, bir büyük atamızdır...

Uygur İmparatorluğu zamanında; Orta Asya'da, Ulusumuzun önemli bir kısmı, UYGUR YAZISI denen bir abece kullandı. Özellikle Çin ve Hindistan sınırları boyunca yaygın olarak, bir devir kullanıldı. Uygur uygarlığı ve yazım sanatı ile ilgili araştırma yapılması, bakir bir konu olarak durmaktadır.

Türkler arasında İslamiyet'in yayılmaya başlaması ile birlikte Arap abecesi kullanılmaya başlandı. Bilindiği gibi atalarımız; sürekli hareket halinde olmuşlar. Savaşmışlar, göç etmişler, başka ulusları korumaları altına almışlar. Son olarak da Hem İslamiyet'i hem de Müslüman olan diğer milletleri korumaları

altına almışlardır. Yer yüzünde böylesine zorlu bir görevi yapmak, hele 900 yıl yapmak, her ulusun işi değildir ve olamaz. Aslında böyle bir görevi tarihte hiçbir ulus yapamamıştır.. Bütün bu hengame içinde dahi Türk yazım sanatı, varlığını sürdürmüştür. Bazı örnekler baktığımızda, hiç de küçümsenemeyecek eserler yazılmıştır. O çağlardaki yazar ve edebiyatçı atalarımız; sadece biz Türkler için değil bütün insanlar için muhteşem eserler bırakmışlardır. İşte bazı örnekler:

BEYHAKİ (EBU'L-FAZL MUHAMMED B. HÜSEYİN BEYHAKİ): En önemli çalışmalarını, Gazneliler zamanında yapmıştır. Sarayda yaşadığı süre içinde her türlü bilgi ve belgeden yararlanmıştır. Kâtiplikten başlayarak, baş danışmanlığa kadar yükselmiştir. Saraydaki görevi boyunca, hemen her şeyi kaleme almış, o günün tarihini birinci elden yazmıştır. Eseri, *TARİH-İ BEYHAKİ* olarak bilinmektedir. Eser sıradan bir tarih olmadığı gibi sıradan bir eser de değildir. Edebi anlatımda sanat da çok ağır basmaktadır. Bu eser çok değerlidir, çünkü yazarı, bütün devletler arası görüşmelerde bulunmuş, yazışmalarına imza atmış bir devlet adamı olarak, duyduklarını değil bizzat yaşadıklarını yazmıştır. Tarih-i Beyhaki; bilindiği kadarıyla 30 cilt olarak yazılmış. Fakat elde sadece birkaç cildi kalmıştır. Mevcut ciltler, Hindistan baskılarıdır. Orijinalinin, Uygur Türkçe'si ile yazıldığı bilinmektedir.. Beyhaki Tarihi'ni okuyanın var mı?! Kùltür ve Milli Eğitim Bakanlıkları, neden böyle eserleri, bugünün Türkçesi ile okullarda okutmazlar ve piyasaya sürmezler?! (Sakin bu yazdıklarımın siyasi bir vurgu aramayın. Herhangi bir hükümet ve parti söz konusu değil. Bu bir milli meseledir.)

KAŞKARLI HAHMUT (1008-1105): İşte size bir büyük atamız daha, hem de bir Türk İmparatorluğu'nun başındaki adam. Bu yüce Başbuğ bakmış ki, Arapça ve Farsça, insanların konuşabilmesi, anlaşabilmesi için yeterli değil. Muhteşem bir anlatım gücüne sahip olan Türkçe, her dilden üstün. Bir de; kökten sözcük üretme özelliği ve matematik gibi grameriyle, bilim dili olarak da özel bir öneme sahiptir. Ulu bir hükümdar olmanın yanı sıra bilim ve kültür adamı özellikleri de olan, Bilge Başbuğ Kaşkarlı Mahmut; Araplara ve diğer Arapça konuşan milletlere Türkçe öğretmek için bir sözlük hazırlamış. Bu saygıdeğer atamızın hazırladığı sözlük, aynı zamanda bir ansiklopedi gibi, her sözcük ile ilgili ayrıntılı bilgiler içermektedir. Eserin yazarı, söz konusu bilgileri verirken, o çağdaki Türk Edebiyatı'nın bütün inceliklerini kullanmıştır. Dolayısıyla yazdığı eser, sıradan bir sözlük değil edebi bir şaheserdir. Eserin adı, *KİTABÜ DİVAN-İ LÛGAT İT-TÛRK* dır. Pekiyi, bu eseri okuyanın var mı?...

YUSUF HAS HACİB (1017-1077): Karahanlı Devleti'nin en seçkin siyasetçisidir. O

kadar ünlüdür ki, devletin başında bulunanlar bile onun gölgesinde kalmıştır. Devlet yönetiminde, halkın mutluluğunun kaynakları ve siyasetçilerin halka karşı nasıl tavır almaları gerektiği gibi konularda, hem özgün fikirleri vardır ve hem de bu fikirlerini uygulamıştır. Ünlü eserinde, hem yönetenlerin hem de yönetilenlerin mutlu olmaları için ne gibi kriterleri esas almaları gerektiği konusunu özellikle işlemiştir. Bütün insanların mutlu olması için yöneticilerin birinci derecede sorumlu olduğunu vurgulamıştır. Ama, bütün bu bilgileri kaleme alırken; yavan, fikrini dikte eden, olaylara tepeden bakan bir tavır içine girmemiştir. Söyleyeceklerini, kendine has, hikâyeler ve olaylar dizisi ile anlatmaya çalışmıştır. Çok bilgili ve yazım sanatına çok yatkın olan Yusuf Has Hacib, gelecek nesillere, değeri ölçülemeyecek bir eser bırakmıştır. Söz konusu eser, bilgi ve siyaset dolu olmasına rağmen aynı zamanda çok hoş bir edebi belge niteliğindedir. Yazar, eserini yazıp bitirdikten sonra, o zamanın Devlet Başkanı Başbuğ, Kara Buğra Han'a sunmuştur. Kara Buğra Han, eseri okuduktan sonra hayran kalmış, yazar ve devlet adamı olan Yusuf Has Hacib'e; Uluğ Has Hacib diyerek ona 'ULUĞ' unvanını vermiştir. Eserin adı: *KUTADGU BİLİĞ* dir. (Kut veren bilgi-mutluluk veren bilgi) Sözüünü ettiğim bu eseri okuyanın var mı?...

Ulusunu tanımak, temel eserlerine sahip çıkmakla başlar.

Türk yazım sanatının ustaları elbette sadece bu isimlerden ibaret değil. Selçuklu ve ,Osmanlı İmparatorlukları zamanında ve Cumhuriyet döneminde de pek çok yazar, şair ve ozanlarımız olmuştur. Sözüünü ettiğim dönemlerdeki edebiyatçılarımızı şimdi burada anlatmam, takdir edersiniz ki mümkün değil. Bir başka yazımızda, o büyüklerimizi de anmaya çalışacağız.

BUHRAN

Hüseyin ATEŞ

Münzevi ruhumun tesellisi

Afakanlı gecede

Ruhuma çöken bir sisli buhran

Çekilmiş şehrin ışıkları sokak lâmbalarından

Odalara arta kalan kör bir karanlık

Artık ney üflesin kahrımı

Def vursun efkârımı

EKMEK

Mustafa AKBABA

" Ek " emrinden mi türemiştir acaba o kelime? Çünkü ekmeden olmaz ki, o daneleri toprağa serpmeyen, toprağa karıştırmadan boy vermez, çoğalamaz ki.

Önce yeşile boyar kara toprağın üzerini, olabildiğince yeşile. Yorganı olur, urbası olur, sarar sarmalar onu zümrütcesine. Güneş düşürmez üzerine, göstermez toprağın karasını. İyidir onunla arası. Sımsıkı yapışıp tutunur, gerçek dost gibi.

Günler geçer, geçer günler, başlar sararmaya yavaş yavaş. Olgunlaşmaya başlar yaşlananlar gibi, olgunlaştıkça sararanlar gibi. Ve nihayetinde bir tırpan ayırır gövdesini topraktan, ayırır dosttan, Leylâlar gibi... Mecnûnlar gibi...

Ama asıl bundan sonra başlar onun görevi. " Ek " köküne "Mek" eklenir olur bir "Ekmek". Artık onsuz olmaz. Girmezse midelere karınlar doymaz.

Herkes düşer onun peşine. Bu dava hiçbir şeye benzemez. Bu dava " Ekmek Davası ". Ölünceye kadar sürer macerası.

Sorarsanız kasaba " Et Davası " demez, " Ekmek Davası " der. Sorarsanız aşçıya " Yemek Davası " demez, " Ekmek Davası " der. Sorarsanız doktora, mühendise, memura ekmek davasından söz ederler hep. Bu nasıl bir davadır ki akıllar almaz.

Ne mübarek şeydir o ekmek. Bir küçücük parçası yerde görülse, alınıp yerden, öpülüp başa konduktan sonra yüksekçe bir yere yavaşça bırakılır. Ne mübarek şeydir ki o, sofraya dökülen kırıntıları, dil ile ıslatılan işaret parmağı ile tek tek toplanıp ağıza götürülür. Ne mübarek şeydir ki o israf edilmez, çöplere dökülmez. Kendinin tüketemediğini Cenab-ı Allah' ın yarattığı başka bir mahlûka tükettirirsin.

Paylaşırsın her dilimini bir başkasıyla. Garibanlarla, yakınlarıyla, düşmanlarıyla. Nebiler Nebisi sevgili peygamber (SAV) Efendimiz hepsini verirdi, karnı aç olsa da. Eshab-ı Güzin de o yolda yürümedi mi, O yüce insan öyle yaptı diye?

Bazan zeytin gelir yanına, yeşilmiş siyahmış hiç farketmez " Zeytin - Ekmek " olur. Bazan peynir gelir yanına " Peynir - Ekmek " olur. Bazan da balık konuverir arasına, döner konuverir. Hiçbir şey olmazsa bir soğan kırılır, acı bir soğan, yenir tuza banaraktan o mübarek nimetle beraber.

Varlığı büyük mutluluktur onun, yokluğu

ise ateşten gömlek. Bir gün sahilde kıyıya yaklaşmış bir ekmek parçasını mecâlsiz bir vaziyette denizden çıkartıp yiyen bir köpeği anlattıklarında dünyam başıma yıkıldı. O fırın delmemiş, zehir gibi acı küçücük bir ekmek parçasını ölmek için yemiş.

Düşündükçe dünya üzerindeki, ekmeğin kokusunu ve tadını unutmuş olan o kadar aç insanı, insanlığımdan utanıyorum.

Ey mübarek nimet, Cenab-ı Allah kimsenin sofrasından seni eksik etmesin.

GRAVÜR

Mustafa AKBABA

Kapıldım tarihin serpintisine
Karşımda canlandı o cansız san'at
Takıp kollarıma ipekten kanat,
Bıraktı Boğaz'ın esintisine...

Şu salınıp geçen bir âhû mudur?
Gül tene yakışmış gül feracesi
Gündüzü güneştir, mehtap gecesi
Nedim'in dediği dilber bu mudur?

Suda kürek sesi gizliden name
Müebbet mahpustur dildeki sözler
Kafesler ardında sevdalı yüzler
Ve ud'un telinde titreyen nağme.

Dallardan dökülen koyu gölgeler
Ortalık oldukça, oldukça sessiz
Keyifle içilen kahveler leziz
Dumanı çekilen cam nargileler.

Hayatın yanında bir başka bölüm
İpince çizgisi görülür çok net
Yamaçlarda yatan derin sükûnet
En güzel haliyle uyuyan ölüm.

Kapıldım tarihin serpintisine
Karşımda canlandı o cansız san'at
Takıp kollarıma ipekten kanat,
Bıraktı Boğaz'ın esintisine...

MOR RENKLİYDİ SALKIMLAR

ANDAÇ

Günün ilk ışıklarını, yosun tutmuş komşumuzun damına düştüğünde karşılardım. Serçesi, kumrusu, hatta çirkin sesli kargası pek boldu. Beni yeni güne davet eden seslerini, uzak bir ülkenin musikisi gibi hatırlarım.

Mahallemizdeki tek apartman dört katlıydı. Arkadaşımın evine ne zaman gitsem terasında şimdi inanılması güç sanki İstanbul'un yarısını seyredirdim. Deniz gözüktü, hele adalar ulaşılmaz gibi olurdu uzağımda...

Aksaray'ın o dar sokaklarında çocukluk günlerim bazen top peşinde, çoğu zaman da kaytanı uzun topağlarım, gökkuşağı gibi renkleriyle bezenmiş misketlerle oynayarak geçirdi. Hoyratça zamanı savururdum. Yine de çiçeklerin rengarenk güzellikleriyle evlerimizi süslediklerini, yaşamı güzelleştirdiklerini idrak ederdim. Cam kenarının vazgeçilmezleri, kokusu buhur gibi yükselen ıtırları, küpe çiçeklerini, fesleğenleri sulamanın zevkine varır, yavaş yavaş büyümelerini seyrederek mutlu olurum. Fesleğenlerin sivrisinekleri uzaklaştırdıklarını nice sonraları öğrenmiştim. Evin içindeki kauçuğun ise iki üç yaprağına rağmen neden baş köşede yerini aldığını anlayamazdım. İnadına da yapraklarını geç açardı.

Sokağımızda çok güzel bir ev vardı. Ayşe'nin evi. İki katlı olan bu ev çinko ile kaplıydı. Önünde ise mor salkımlar sokağımızın en güzel süsleriydi. Gözlerim oyundan başka bir şey görmediği zamanlarda bile o evin güzelliğini her baktığımda hayranlıkla seyredirdim. Ayşe hep camın önünde otururdu. O zamanlar bilemezdim evi bu kadar güzel yapan mor salkımlar mı yoksa camın arkasından bakan bir çift göz müydü? Kim bilir belki de iki çiçek birinden daha güzeldi.

Çocukluğumdaki ilk yangın, o güzelim evi yakarken benim de içime ilk ateşi düşürmüştü. Belki de ikinci ateşti. Sokağımızın çiçeği yok oluyordu. Ev tamamen yanmış, o ateşe rağmen kapı önündeki mor salkımların bir kaç çiçeği renklerini koruyabilmişti. Ateşin yakma iradesine, çiçeğin yaşama iradesinin direnmesi, çocukluğumun unutulmaz anıları arasında silinmez yerini almıştı. Gençlik

yıllarımda ne zaman bir yangın olsa belki her evin önünde mor salkımlar yoktu ama ilk yardıma koşanlar arasında olurdum. Neleri kurtaracağımı düşünmeden...

Sonra ben büyüdüm. İstanbul da... Sokağım küçük kaldı koca binalar arasında. Büyüdükçe nice yangınlar söndü yaşamımda. Kazanış ve kaybedişlerimin sıradanlığında yarım asır gerilerde kalmıştı. Mor salkımların külleri ise yüreğimde.

Artık yaşamın macerasına, güneyin incisi Antalya'da devam ediyordum. Şehre ilk geldiğimde gördüğüm devasa kauçuk ağaçları, çocukluğumun birkaç yapraklı küçük hayallerine son verenler oldu. İstanbul'un muhteşem güzelliğini ruhumda taşıyor, beton yığınlarından kurtulmanın sevinci doluyordu içime. Antalya rengarenk yeşillikler, çiçeklerle bezenmişti. Bir çoğu da morun çeşitli tonlarına bürünmüştü sanki.

Evet Antalya güzel bir şehirdi. Lâkin denizinde, simitlerime ortak ettiğim martılar yoktu. Damlarında kargaları uçmuyordu. Körfez çöller gibi kimsesizdi gözlerimde. Ne martılar, ne çatana sesi, ne de kulaklarımda özlediğim vapur düdüğü. Kız kulesi ile Yivli Minare arasına sıkışmıştı dünyam.

Çiçeklerle, yeşilliklerle bezenmiş bu şehirde şimdilerde inanılması zor ama kuru yapma çiçeklerin vitrinleri süslediğini görüyorum. Candan, ruhtan yoksun, büyük bir hızla kayıyordu renkler. Durmadan çoğalıyor, vitrinlerde başköşelerde yerlerini alıyorlardı. Belki de görülebilme şanslarının vitrinlere çıkarak artacağına inanıyorlardı. Halbuki şanstın armağan bekleyenler kadere hakim olamazlardı.

Cumhuriyet meydanının arkasında küçük bir cami vardır. *Edipzade* camii. Yanındaki iki katlı evin bahçesinde dalları cılız olsa da, mevsiminde mor salkımlar açar, onları ne zaman büyük bir haz ile seyretsem beni çocukluğuma götürürdü.

Kuru yapma çiçeklere olan bu düşkünlüğümüz çoğaldıkça, gerçek güzelliklerin bizden uzaklaşması kaçınılmaz olurdu. Onları ihmâl edişimizdeki yanlışlık, büyük bir ihtimalle emekten kaçtığımızdandı. Yani bizdeydi. Çiçekler ancak emekle büyüye bilirdi.

Koruyamadıkça, bilemedikçe değerlerini, maalesef onlar da yakıyorlardı geleceklerini... Benimse içimde ateş büyüyordu.

ATEŞ YANDI

ANDAÇ

O gün ilk defa
Sokağa çıkıyormuş gibi heyecanlıydı.
Mor kazağını giymiş
İlk defa yüksek topuklu ayakkabı giymenin
Ve ilk defa "Ne olursa olsun!" demenin
Buruk tadını hissediyordu.
Gülümsedi.
Ağabeyinin görür korkusu , nedense silinmişti.
Annesini düşündü
Belki ilerde bağışlardı.
Biliyordu, ana yüreğinin hep seveceğini
Kendini tuttu, çünkü
Bir an dolu dolu oldu gözleri
Rimelleri akmamalıydı.
İlk iki taksiye bakmaya cesaret edemedi
Sonra
Sanki dünyada yapayalnız kalmış gibi
Bütün seslerin kesildiğini hissetti
Önünde duran arabaya bindi.
Kahır dolu günlerin bittiğini mi
Yoksa daha yeni başladığını mı anlayamadan
Uzatılan sigarayı aldı
Ve bir ateş yandı.

KARADENİZ HÜZNÜ

Mehmet ERÇİN

1972 Eylûl'unda yüze yakın er
öğretmen; Isparta 58. Tümen Okuma- Yazma
Okulu'nda, değişik illerimize tayin haberini
bekledik durduk. Derken belli oldu. Çoğunluk
Güneydoğu Anadolu'ya olmak üzere; Doğu,
Kuzey ve İç Anadolu'ya yolculuk hazırlığına
başladık.

Ekim 17, 58. Tümeninden çıkış oldu.

Anadolu yolları uzar da uzar. Kara yılan
gibi kıvrılı kıvrılı... Kavruk yamaçlar, gölgesine
sığınacak ağaca hasret İç Anadolu'm. Yassı
tepecikler, tipik bozkırlar şu ufka doğru
kavuşmuş da öteye uzanmış. Çingirak seslerini
duya duya, tiftiklerin, akkoyunların seyrine
doya doya Ankara'ya doğru uzanıyoruz.

Bulutsuz gecede ışıllı yıldızlar...
Gökyüzü bir küme yıldızını cömertcesine
serpivermiş önümüze... Ah Ankara! İnşallah
olmayasın bahtı kara...

Sabahın güneşi ışıırken Çankırı
yolundayız. Zoraki yetiştirilmeye çalışılmış sıra
sıra ağaçcıklar büyüme çabasındalar.
"Bitmeyen bozkırın bir yeşil sonu yok mu?" diye
aranyorum. Bir buruk acı kavuruyor içimi...
Yeşile hasretim yüceliyor gitgide...

Kırmızı-külgreni bitek tahıl toprağı.

Yanık, kavruk. İçli toprak , dost toprak. Türkü
türkü dilimde... Duygu yüklü, tekbir yüklü, aşk
yüklü şu toprak... Avucuma alsam; sıksam,
koklasam, ağlasam...

Bir gün dönmemek üzere ayrılış
duygusu ölümden acı.

"Ölmek kaderde var, bize ürküntü
vermiyor;

Lâkin vatandan ayrılışın ızdırâbı zor."

Anadolu'nun ikliminde; "dili bir", "imanı
bir", "gönlü bir" vatandaşlarımız vardır ki
"vatani, mânayı Türk ederler."

"Gönlüm, dilim, kanım ve mizâcım
sizden'im,

Dünyâ ve âhirette vatandaşlarım
benim."

Nedense bu yolculukta hep Yahya Kemal
vardı, dilimde ve gönlümde... Şiirlerinden
mısralar peşpeşe sıralandı durdu...

Kalbim bitmeyecek bir şevk içinde
yüzerken, otobüsümüz Çankırı'yı geride
bırakıp, Kastamonu'ya doğru mesafeleri
kısaltmaya devam ediyor.

Uzaktan uzağa tabiatın yeşil örtüsü
görünür oldu. 'Şükür Yarabbi', yanmışlığıma
serinlik geldi. Kekik ve çam kokusunu duyar
gibiyim...

İlgaz Dağları'na vardı dayandı yol...
Bükülür ha bükülür... Bir hayranlık ve hayret
dalgası esti içimde... Hasretin lâtif meltem'i de
içinde! Uy ki uy! Oy ki oy! Görmemişim böyle
orman!...

Yeşil dalgalı bir deniz ki oy! Nice
ejderhalar baş kaldırmış bu dalgaların
altında...

Ya şu bulutlara yetişmek istercesine
yarışan ağaçlar... Bakmaya cesaret! Kesmeye
kıyılmaz... Selvi kavaklar, sanki rüzgârda
salındı, gezindi...

Çam, Lâdin, Köknar, Meşe... Aman
Allah'ım Aman! Mümkünü yok girilmez içine,
kaybolur insan... Ekvatoru düşündüm o anda,
Amazon çevresi düştü aklıma...

Görevli geldiğim Kastamonu İline bağlı
köyüme dek bu yeşil dalgalar bitmedi.
Ufkumun ötesinde akıp gitmede...

Görevli geldiğim köyüm; kulaktan
kulağa duyduğum, hayret edip şaşıtım
köylerden... İnanmak istemediğim gerçeğe altı
saatlik yaya yolculuğu ile ulaştım.

İlden il'e kara yılan gibi akıp giden
yollardan geçtik. İlden ilçeye, ham toprak oldu
daraldı yollar. Arabalar da küçüldü... Sonunda
yaya olarak bindik yola.

Kastamonu'nun şirin ilçesi Daday'dan
geçtik. Radyodan dinlediğim "Telli Kavak"
şiirine ilham olmuş Daday. Ballı Dağ'daki

sanatoryum da yakışmış hani. Vatanda görmeyi arzuladığımız manzaralar bunlar. Tabii güzellikler ve insana hizmet duyguları... Vatani sevmek herhalde böyle şeylerde var.

İnşallah dedim. Azdavay ilçesi de böyledir. İlden hareketin üçüncü saatinde Azdavay'dayız. Azdavay ilçesi; dağlar arasında, ovoidan, araziden mahrum, orta halde bir köy görünümü arz eder.

Son vasıttan iniş Pınarbaşı Nahiyesi'nde oldu. Nice dağlar ve bükler geçilecek kim bilir? Artık ormanlar ülkesindeyim. Tekniğin sesinden uzaklaşıyorum gitgide. Çamurlu patika yollar, yer yer küçük gölcükler oluşmuş. Parça parça, bazen topluca köy ve köycükler. Kiminin içinden geçiyoruz, kiminin yanından, yöresinden...

Bu manzaralara alışık değildim. Bir belde düşün ki patika yollarla ulaşıyor. Bir araba geçecek yolun hasreti var, özlemi var. Yoksulluk, unutulmuşluk ve çaresizlik... Ah! Anadolu'mun şu manzaralarının sorumlularından biri de ben olmalıyım. Benim payıma düşen gafletin, belki de ihanetin ölçüsünü bir bilebilsem!

Alışa geldiğimiz taş, tuğla, beton vs. yapı yerini ağaca bırakmış. Temelden çatıya tüm ağaç. Kimi tek, genelde de ikişer katlı kaba-saba yapılmış evler.

Nedir bu haller? Nedir bu evler? diye soramadım. Yolculuk yaptığımız köylü vatandaşlarımız ne derlerdi acaba? Hayret mi ederlerdi, merak mı ederlerdi? 'Ne biçim öğretmen?' ya da 'ne bilsinler köylünün, garibin halini bunlar!' derler miydi acaba?

Eh ne biçim ise o biçim 'öğretmeniz' işte. Hem öğrenmeye hem de öğretmeye gidiyorum. İç dünyamdaki sorulara cevap bulamıyorum. Vicdanın muhasebe hâli de bu olmalı...

Gördüğüm ev manzaralarının düşündürdüğü ise bambaşka. Bir ev yapmağa, bir 'Dağ' yıkmak gerek. Balta ile kaba yonulmuş yongalanmış. Ağacın bir kısmı alınmış, gerisi dağda çürümeye bırakılmış.

İlk yolculuğumun acı gerçekleri... Anlattılar dinledim... İşte bana ve büyüklerimize meydan okuyan gerçekler. Sanki: 'İşte eserinizi!' ya da 'sizler gibi aydın bildiklerimizin eseri bunlar.' der gibi...

Ya da ben öyle anladım duygularımda... Ve de çok duygulandım. İç dünyamdan gelen bir ses: 'bu suç ya da günâh... Adını ne koyarsan o... Kör baltanın ve de o baltayı insafsızca kullananın değil.'

Cehaletin körlüğü balta ile dostluk etmiş.

Dünyadaki en güzel yeşil tonların hakim olduğu şu harika tabiatta yaşanan cehalet, zulüm ve katliam kahrediyor insanı. Zaman içinde de alışmaya başlıyor insan. Yani hep karamsarlık var ya... Karanlığa alışma gibi bir şey...

Görevimi yapmaya çalışırken, buruk duygularıyla birlikte güzel günlerin hasretini yaşıyorum...

Elbette, gelecek daha güzel olacak. Ben, bana ait vazifemin idrakinde isem, gördüğüm bozukluklara; "Aman bir çare!" diyebiliyorsam... Elbet vardır çaresi...

İşıl işıl gözlere okulda; sevgi, merhamet, hasret, hürmet okundu... Dünyanın en muhteşem varlığı insan... Dünya senin için, alem senin için... Lâkin hem kendine, hem aleme ibretle bak, muhabbetle bak... Bak ama gör ve anla...

Makineler altı saat öteden ses verir. Ben, altı saat beride ders veririm.

Aydınlarımızdan biri gelsin köye ve bilsin bakalım okul neresidir? Hangi bina benziyor okula? Bilmek mümkün olmaz. Nereden bilinebilir ki?...

İşıl işıl kara gözler; sevgiyle bakarlar, sevgiyle bakarız. Günah nedir? tatmamış bu yavrucaklar. Saf ve temiz. Katıksız samimi bakışlar ve gülüşler. Geleceklerinin de güzel olması için sağnak sağnak rahmet ve yardım istiyorum Yüce Mevlâmızdan...

Okulları tanıtmaya çalışırız zaman zaman. Orta okulu, lisesi var bu memleketin, üniversitesi var. Neler olur orada? İşte şöylesine, basamak basamak çıkılır. Çıktıkça da yükselinir. Sizler de büyüsünüz, bilginizde büyür... Bilgili, akıllı, vatanını seven, hizmet edenler çıkar bu okullardan...

Memleketin idaresi de geleceği de bu "Hizmet Erleri" ile hep güzel olur.

Öğretmen, doktor, mühendis işte oralarda olunur... -vesaire vesaire-

Gözünün birini küçükken kaybetmiş Küçük Ahmet. Okulun üçüncü sınıfında... Birden sağlam gözü ışıdı... Heyecanı belli, parmak kaldırdı hemen... "Öğretmenim ben doktor gördüm." dedi demesine de ben de merak ettim... Acaba nasıl bir cevap çıkar? "Ya! Peki Ahmet; Doktor nasıl olur?" Cevap hoş: "Şişman olur öğretmenim."

Dağların ve çağların gerisinde kimler kalmış bilemezsiniz... Sizler bilmek istemedikçe öğrenemezsiniz... Onun için de bilemezsiniz bu köyün okulunu...

Köy odasıymış önceden. Biraz çeki düzen verilmiş içine, büyükçe iki pencere açılmış ve

"Okul" denivermiş. İki üç adım boyutlu iki de küçük odacık ayrılmış, "Lojman" denivermiş... Artık bizim köyün de okulu var.

İki öğretmen görevdeyiz bu kutsal yapıda...

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü de zaten bize köyün yolunu tarif etti... Şöyle şöyle gidilir... Elbette okuldan bahsedilmedi. Herhalde biliyorlardır durumu... Kime ne diyeceğiz? Bazen de kafam karma karışık oluyor... "Sebepe ve sonuç" ilişkisini çözemiyorum vesselam...

İki öğretmen, tek sınıf ve çift öğretim... Eğitim, öğretme çabasıyla, şevkiyle köydeyiz. Bıkmak, yılmak yok. Bulunduğumuz yerden yola devam... "Yürü, yürü olduğun yerden; bayrağı eline aldığın yerden..."

Bayrağı yere düşürmek yok!

Nereye kadar? "Hedefe varana kadar" ideâl olmaz ise olmaz; Yoksa "Kızılma" bulunmaz.

Düz arazi ve ovoidan şu çevremde bahsedemeyiz. Görebildiğimiz ufukumuz kadar. Ufuk ötesi de pek farklı olmasa gerek... Hep dağ ve dağlar... Hakim yapı bu, renk ise yeşilin binbir tonu...

Yamaç ve dik yamaç halindeki tarlalar, ormanın içine açar gider.

İlk bakışta anlarsın ki şu arazicikler 15-20 yıl gibi çok kısa bir zaman öncesi içine girilmez bir orman denizidir... Anlatırken de öyle derler; Hani şu ormanda tarla açma işini... Kesmeyle baş etmek zor... Açılacak tarla yerinin çevresini balta ile yıkmışlar... Ağustosun sıcaklığında da vermişler ateşi. Yemyeşil duman! Gökleri tutmuş... Keyifle seyredilmiş... Tarla oluvermiş böylece... Mülk edinebilmenin keyfi bu...

Bu arazi bize yar olur mu acaba? Binlerce can yaktım, milli serveti kül ettim, tabiatı bozdum... Bunun vebali iflâh ettirir mi insanı?

Bu soruyu kendine sorabilecek o vicdanlar neredeler! Köylü deyince akla arazi geliyor. Çalışan, çabalayan insanlar. İşledikçe veren toprak... Sevdikçe seven, çiçek çiçek süslenen dost toprak...

İşlenen arazide çeşit çeşit toprak ürünü düşünüyor insan. Gel gör ki şu çevremde sadece düşünür kurarsın bu güzelliklerin ve bereketin. Bereket; Rahmet ile gelir, muhabbet ile gelir... Çevreye ya da insana veya hayvana merhamet yok ise orada bereket kandille aranır.

Görev çevremdeki insan manzaraları hazin ve düşündürücü... Köylü vatandaşım ekmeğin ununu pazardan alır. Altı saat yedi saat at ile yolculuk ve bir o kadar da dönüşü var bu işin. Yani iki gününü alır bu pazarcılık işi de.

İnsanlar nerede olurlarsa olsunlar

ektiklerini biçerler! Rüzgâr eken "Meltem" biçmez.

Ormandan insafsızca açılmış şu arazilerde verim nispeti bire iki ya da üçtür. Bazen bire birdir. Yani ektiğini zor kaldırır... Emeğin, çilen de cabası...

Ama hiçbir şey sebepsiz değil.

Ormandan açılan bu araziler diktir, yamaçtır. Ayağın kaysa yuvarlanırsın. Birkaç yıl normal ürün verir görünür... Ormanın yumuşak "Humus" toprağını yağmurun seli alıp götürene kadar... Ve çöle dönen, verimsiz kıraç toprak kalır geriye... Haydi bakalım çiftçi kardeş... Ne bekliyorsun şimdi? Altın başaklar mı? Hangi meyve, hangi sebze?

Sonra da pazarın yolu tutulur usuldan... "Cep delik, cepken delik..." Toprak matemini tutar yıllarca... Bir gün belki sevinir yeniden... Fidanlar, koynunda tomurcuk açtığı zaman...

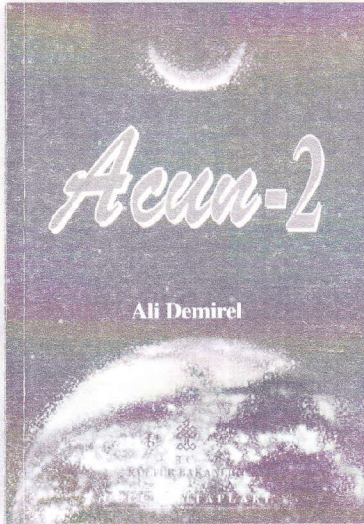
Fakirlikten dert yanan yöre insanları; "Odunumuz bol, suyumuz, havamız iyi... Bundan bekleriz buraları." derler de, zannederler ki dünya bu kadar...

Kime ne demeli bilmem ki! Ben buralara gelene kadar böylesi görüntüler aklıma gelmezdi... Onlar içinde aynı olmalı... Akdeniz'in, Ege'nin, İç Anadolu'nun verimli arazilerinden bahsettik ve gördük ki böylesi bir dünyaya hasret bu insanlar... "Cehalet ve yokluk", "afet üstüne afet..." Allah'ım sen koru ve beni affet... Bütün pislikler, vahşet, azgınlık ve sapkınlık... Sanki bu iki kelime ile özetlenmiş gibi...

Sebepler neler? Suçlu kim? İşte burada kalıyorum vesselâm... Müsebbipleri, Yüce Makam'a şikayet etmede Kalem ve Kelâm...

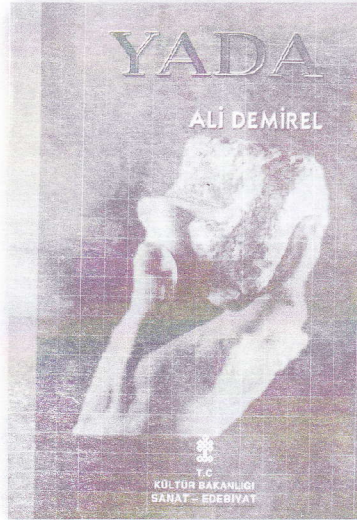
(Devam edecek...)

ACUN-2

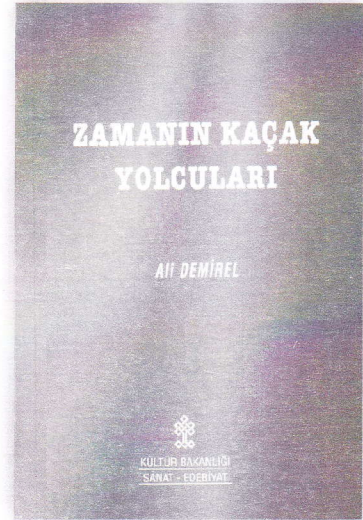
Ali DEMİREL
Roman (Bilim Kurgu)
Kültür Bakanlığı Yayınları

YADA

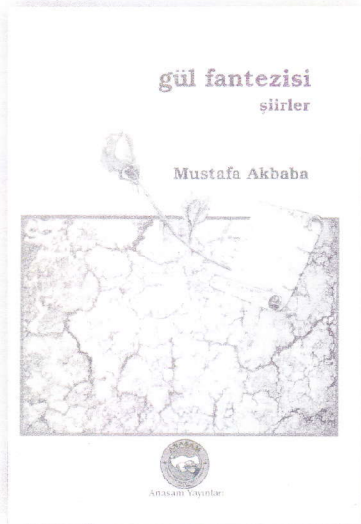
Ali DEMİREL
Roman (Bilim Kurgu)
Kültür Bakanlığı Yayınları

ZAMANIN KAÇAK YOLCULARI

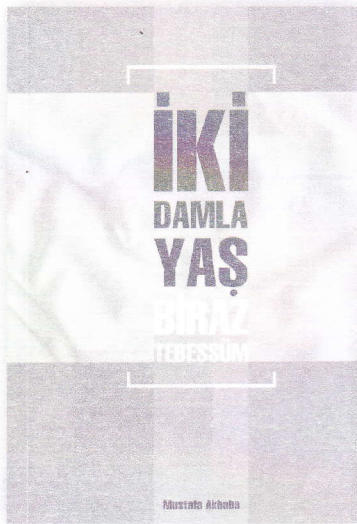

Ali DEMİREL
Roman (Bilim Kurgu)
Kültür Bakanlığı Yayınları

GÜL FANTEZİSİ

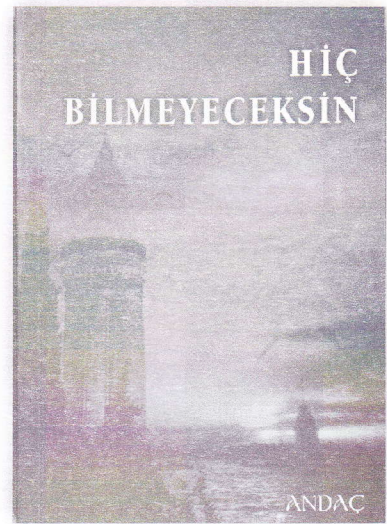

Mustafa AKBABA
Şiir
Anasam Yayınları

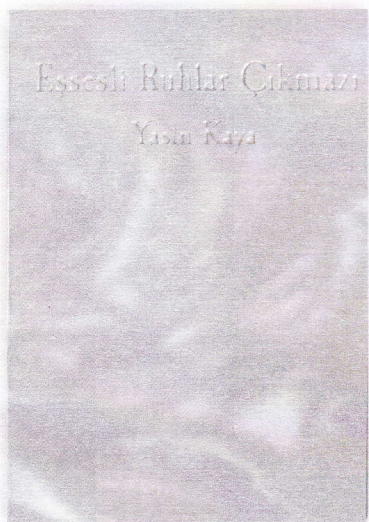
İKİ DAMLA YAŞ
BİRAZ TEBESSÜM

Mustafa AKBABA
Deneme
Kendi Yayını

HİÇ BİLMEMEYECESİN

ANDAC (Bekir KARA)
Şiir
Kendi Yayını

EŞSESİLİ RUHLAR ÇIKMAZI

Yasin KAYA
Şiir
Kendi Yayını

Yivli Minare / ANTALYA